

PŘEHLED VÝZKUMŮ

51

Brno 2010

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis *Peer-reviewed journal*

Ročník 51
Volume 51

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Jiří Juchelka, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Bronzové artefakty nalezené v depotech na hradišti „Tabulová hora“
u Klentnice. Srov. studii A. Navrátila. Foto J. Špaček.
*A foto of bronze artifacts found in hoards in the hill fort „Tabulová
hora“ near Klentnice. See the study of A. Navrátil. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

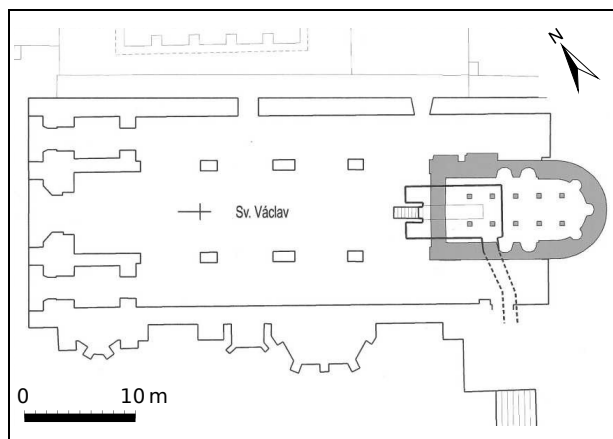
Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2010

Copyright ©2010 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

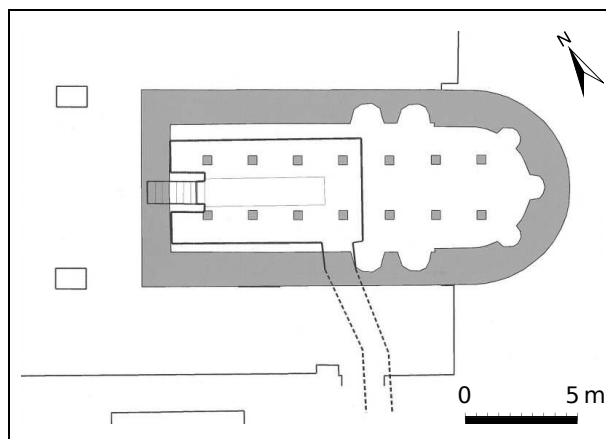
Obr. 90. Olomouc, Václavské náměstí. Zaměření novověké hrobky a rekonstrukce románské krypty (podle Prokop 1904, 142, fig. 188 a Geo-cz 2009).

Abb. 90. Olomouc, Václavské Platz. Neuzeitliche Gruft und Rekonstruktion der romanischen Krypta (nach Prokop 1904, 142, fig. 188 und Geo-cz 2009).

hnal 1996, 113 a pozn. 1; reprodukce viz Dohnal 2001, 14–15). Nejstarší informaci o objevu přinesl Mořic Kráčmer (1887, 32), který se pouze v poznámkovém aparátu zmínil, že péčí stavitele Gustava Meretty byla krypta prozkoumána a zakreslena. Průzkum i zakres provedl architekt Richard Völkel (1893, 55–57), který se ve své zprávě o kryptě příliš nerozepsal. Jeho kresby publikoval a interpretoval až August Prokop (1904, I, 142–144), přičemž není zřejmé, co je rekonstrukce a co je zachovalé zdivo krypty. Merettův plán č. 215 je rovněž velmi nekonkrétní. Na kryptu se narazilo při hloubení zřejmě statických sond kolem pilířů triumfálního oblouku a zmínka R. Völkela (1893, 55) o dochované kamenné dlažbě s deseti sloupy, dávala určitou naději, že krypta byla vyčištěna a uzavřena.

Proto jsme vynesli přibližné rozměry krypty na podlahu hlavní lodi chrámu sv. Václava a odstranili dvě menší dlaždice, kde firma Geo-cz provedla vrty pro spuštění kamery. Oba vrty však vedly do zásypu, kam rozhodně nebylo možné kameru spustit. Románská krypta byla nejspíše po zevrubném prozkoumání ještě v roce 1886 opět zasypána. Po dohodě se zástupcem Metropolitní kapituly jsme se rozhodli provést ještě jeden vrt, a to do hrobky ze 16. století, která leží za předpokládanou západní stěnou románské krypty (obr. 90). Prostor novověké hrobky je vymezen souřadnicemi: X=1 121 112,09 ; Y= 546 290,19; X=1 121 116,14 ; Y=546 282,55; X=1 121 120,25 ; Y=546 284,72; X=1 121 116,19; Y=546 292,36. Pomocí kamery bylo zjištěno, že zaklenutá hrobová komora je omítnuta, vyjma severní poloviny západní zdi. Tato zeď je vystavěna z románského kvádříkového zdiva. S velkou pravděpodobností lze konstatovat, že se podařilo objevit západní uzávěr románské krypty, který byl využit pro stavbu novověké biskupské hrobky. Románská krypta zřejmě byla o několik metrů delší a její předpokládaná délka je 19,30 m, šířka 8,80 m (obr. 91). Zřejmě bude docela obtížné pokusit se tento předpoklad ověřit, neboť v hrobce leží tělesné pozůstatky kanovníků.

Richard Zatloukal

Obr. 91. Olomouc, Václavské náměstí. Rekonstrukce románské krypty.

Abb. 91. Olomouc, Václavské Platz. Rekonstruktion der romanischen Krypta.

Literatura

- Bláha, J. 2003:** K raně středověké topografii Olomouce se zvláštním zřetelem k oblasti tzv. Předhradí. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Facultas Philosophica, Historica* 31–2002, Sborník prací historických XIX, Olomouc, 13–28.
- Bláhová, Z. 1993:** *Historická analýza Horního a Dolního náměstí v Olomouci. Památkový ústav v Olomouci 1992. Výroční zpráva.* Olomouc.
- Dohnal, V. 1996:** Gotické přestavby olomouckého dómu a kaple v jeho sousedství. *Sborník Společnosti přátel starožitností* 4, 111–118.
- Dohnal, V. 2001:** *Olomoucký hrad v raném středověku. 10. až první polovina 13. století.* Olomouc.
- Kráčmer, M. 1887:** *Dějiny metropolitního chrámu sv. Václava v Olomouci.* Olomouc.
- Nešpor, V. 1936:** *Dějiny města Olomouce.* Brno.
- Prokop, A. 1904:** *Die Markgrafschaft Mähren in kunsthistorischer Beziehung*, I–IV. Wien.
- Richter, V. 1959:** *Raněstředověká Olomouc.* Praha–Brno.
- Völkel, R. 1893:** *Der alte Dom zu Olmütz, Mitteilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Bodendenkmale Neue Folge* XIX, 55–57.

Resumé

Olomouc (Kat. Olomouc-Stadt, Bez. Olomouc), Dolní Platz, Parzelle Nr. 116/14. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Olomouc (Kat. Olomouc-Stadt, Bez. Olomouc), Václavské Platz, Parzelle Nr. 153. Mittelalter. Krypta. Suchgrabung.

OLOMOUC (K. Ú. OLOMOUC-MĚSTO, OKR. OLOMOUC)

Kateřinská ulice, p. č. 116/12, 131. Středohradištní období, vrcholný středověk, novověk. Město, sídlištní aktivity. Záchranný výzkum.

Lokalizace: 1) X= 1121760,08; Y= 547019,89; 2) X= 1121914,47; Y= 546941,91; 3) X= 1121902,12; Y= 546931,24; 4) X= 1121955,78; Y= 546864,55.

Záchranný archeologický výzkum při rekonstrukci plynovodu v ulici Kateřinské probíhal od října do listopadu 2009. Lokalita se nachází v jižní části historického jádra Olomouce. Výkop vedl v původní linii, nedosáhl geologického podloží a v druhotně porušeném terénu tak byla dokumentována již jen torza zdí. Pouze v blízkosti vstupu do areálu bývalého kláštera dominikánek u sv. Kateřiny (č. obj. 10) byl dochován úsek neporušené stratifikace, zachycující sled uličních vrstev z průběhu 13. až 14. století. Sběrem z výkopku na tomtéž místě byl získán zlomek středohradištní nádoby (intruze), který signalizuje blízkost osídlení v této době.

Při ústí ulice do Dolního náměstí byl v hloubce 1,35 m odkryt novověký cihlový kanálek o světlosti 16 cm. Jednalo se o součást novověkého odvodňovacího systému Michalského návrší. Kamenné zdivo pojené nekvalitní pískitou maltou bylo zachyceno v úseku podél sakristie kostela v délce 8,5 m. Podle srovnání s historickými plány Olomouce se jedná o starší fázi ohradní zdi kláštera (před rozšířením Kateřinské ulice v 2. pol. 19. stol.). Zbytky smíšeného zdiva, orientovaného SV–JZ a až 3,20 m širokého, značně porušeného výkopy pro inženýrské sítě, bylo zaměřeno také na křižovatce ulic Kateřinské a Aksamitovy. S největší pravděpodobností souviselo s barokním fortifikačním systémem v blízkosti Kateřinské brány.

Hana Dehnerová, Petr Večeřa

Resumé

Olomouc (Kat. Olomouc-Stadt, Bez. Olomouc), Kateřinská Str., Parzellennr. 116/12, 131. Mittlere Burgwallzeit, Spätmittelalter. Stadt, Siedlung. Rettungsgrabung.

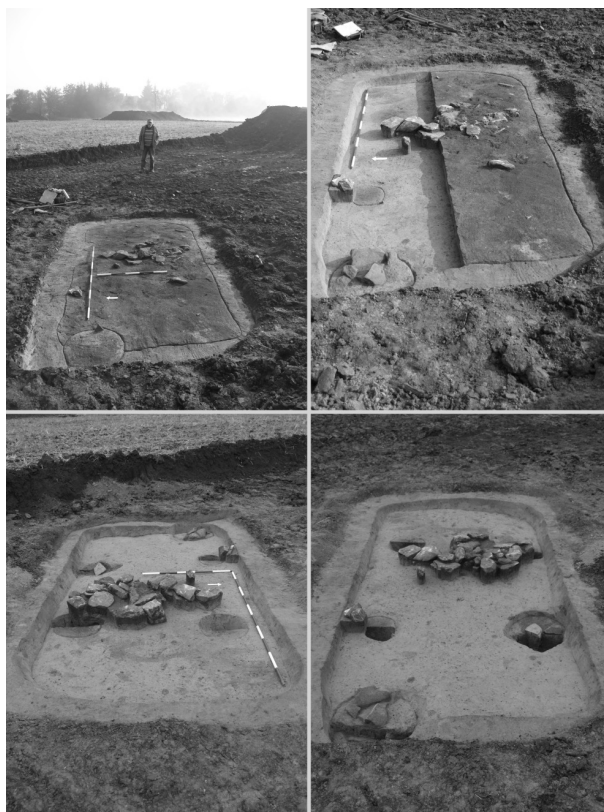
OLŠANY U PROSTĚJOVA (OKR. PROSTĚJOV)

„Za Farou“. Doba hradištní (?). Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-03, širší okolí bodu o souřadnicích 175 mm od Z a 358 mm od J s. č.

V měsíci říjnu 2009 proběhly zemní práce související s výstavbou ZTV pro 36 rodinných domků v poloze „Za Farou“. Lokalitu samotnou můžeme charakterizovat jako okraj nevýrazného terénního hřbetu vystupujícího z akumulacních rovin Blatské nivy a její nadmořskou výšku stanovit na 219 metrů. Jedná se o dosud neregistrovanou archeologickou lokalitu (Fojtík 2009), kterou je nutno v souvislosti s plánovanou zástavbou nadále bedlivě sledovat.

Na skrývkou dotčené ploše byly zjištěny dva archeologické objekty. V prvním případě se jednalo o lehce zahloubenou chatu obdélného půdorysu o rozměrech 3,7 × 2 m, orientovanou delší osou ve směru od východu k západu, s vnitřní kúlovou konstrukcí doloženou pětici výrazných kúlových jam (obr. 92). Vedle kamenů užitých

Obr. 92. Olšany u Prostějova. Prozkoumaná chata (obj. K 500) v jednotlivých fázích terénního odkryvu.

Abb. 92. Olšany bei Prostějov. Grubenhaus (K 500) in einzelnen Phasen der Ausgrabung.

k utěsnění dřevěných sloupů v předem vyhloubených jamách byla zachycena též skrumáž kamenů uvnitř objektu. Tyto bývají zpravidla přímo spojeny s destrukcí otopného zařízení – zde se však jednalo spíše o nahodilé uskupení situované na středové ose chaty, která též postrádala pravidelně se vyskytující ušlapanou hliněnou podlahu dokládající její užívání. Celá terénní situace nás vede k závěru, že se zřejmě jedná o nově vybudované obydlí, jež však nebylo zcela dokončeno a využito, čemuž by nasvědčovala i úplná absence archeologického materiálu v jeho zásypu. Na základě známých analogií lze tento objekt s jistou dávkou opatrnosti přiřknout slovanskému etniku a datovat jej patrně někam do 2. poloviny 6. až 9. století. Druhým zachyceným archeologickým objektem byla větší vakovitá zásobní jáma, z jejíž výplně byl získán pouze drobný soubor osteologického materiálu, a můžeme jí tedy časově určit jen jako obecně pravěkou.

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2009: Pravěké a raně historické osídlení katastru obce Olšany u Prostějova, okr. Prostějov. *Střední Morava (Vlastivědná revue)* 29/2009, 54–69.

Resumé

Olšany u Prostějova (Bez. Prostějov), „Za Farou“. Burgwallzeit (?). Siedlung. Rettungsgrabung.